

NEM Verspreidingsonderzoek Muizen

Binnen het meetprogramma NEM Verspreidingsonderzoek Muizen worden sinds 2005 verspreidingsgegevens van kleine zoogdieren (muizen en spitsmuizen) verzameld met behulp van braakballen. Het project is met name gericht op de verspreiding en de veranderingen daarin van de zeldzamere soorten: noordse woelmuis (*Alexandromys oeconomicus*), waterspitsmuis (*Neomys fodiens*), veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) en grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*), maar levert uiteraard ook veel informatie over de 'gewone' soorten, zoals de rosse woelmuis (*Myodes glareolus*).

Een snelle check in de braakbaldatabase van de Zoogdierverseniging laat zien dat sinds de eerste en enige partij uit 1918 (kerkuil Nuland ten noordoosten van 's-Hertogenbosch) er een toenemend aantal braakbalpartijen is geanalyseerd, met een paar honderd per jaar in de laatste decennia. In totaal zitten er nu 16.549 braakbalpartijen in de database, met daarin een totaal van ruim 2 miljoen muizen en spitsmuizen (op dit moment exact 2.167.182).

Wanneer we kijken naar de laatste 40 jaar zien we dat vooral de laatste drie decennia een constant hoog aantal braakbalpartijen geplozen is met gemiddeld een fraai aantal muizen en spitsmuizen per partij.

Periode	Totaal aantal partijen	Met totaal aantal muizen	Aantal muizen per partij
1985 - 1994	995	129046	135
1995 - 2004	4135	490608	119
2005 - 2014	5673	743049	131
2015 - 2024	4426	638570	144

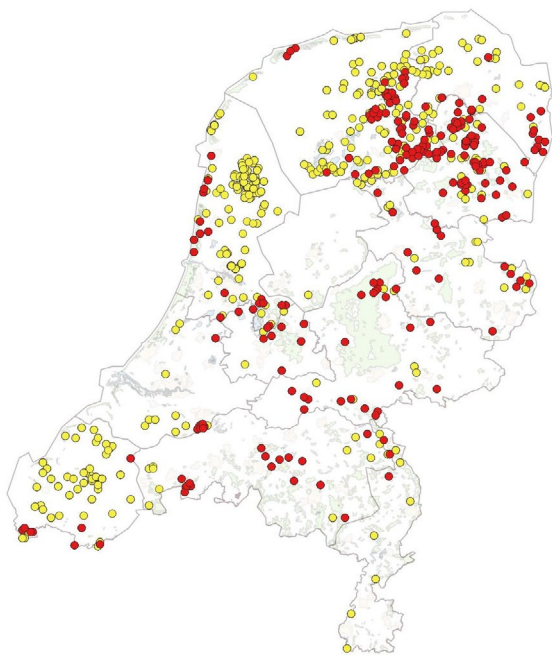
Rosse woelmuis

Wanneer we kijken naar de percentages van de rosse woelmuis in de partijen over deze periodes, zien we dat het percentage partijen met de soort per decennia toeneemt van 30 tot ruim 60%, terwijl het gemiddelde percentage rosse woelmuizen per partij gelijk blijft (tussen de 15 en 20%). Dit lijkt er op te wijzen dat de soort zich in de loop van de tijd heeft uitgebreid over ons land.

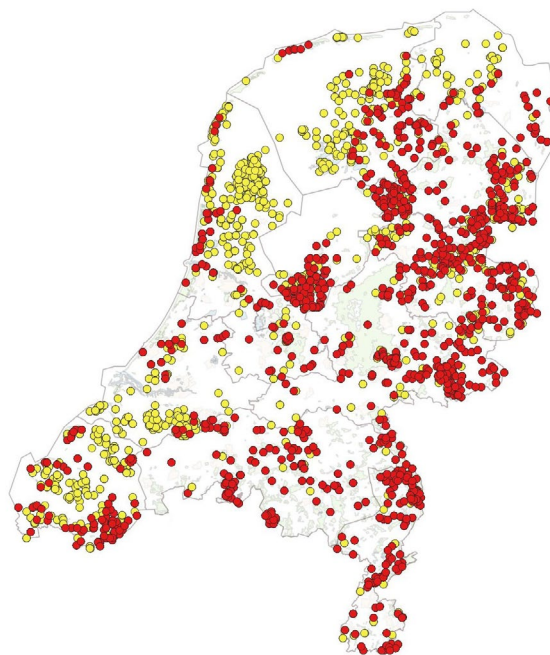
Periode	Aantal partijen met rosse woelmuis	% van totaal aantal partijen	Met totaal aantal rosse woelmuis	Aantal rosse woelmuizen per partij
1985 - 1994	299	31%	1951	15
1995 - 2004	1869	45%	9160	20
2005 - 2014	3541	62%	20400	17
2015 - 2024	2850	64%	17295	16

De rosse woelmuis is één van de weinige muizensoorten die je in Nederland ook overdag kunt tegenkomen. De soort tref je aan in verschillende bostypen, maar ook in allerlei andere structuren met bomen en struiken, zoals parken, tuinen en houtwallen. Daarnaast kan het leefgebied bestaan uit heiden, ruige kruidenvegetaties en veraarde rietlanden.

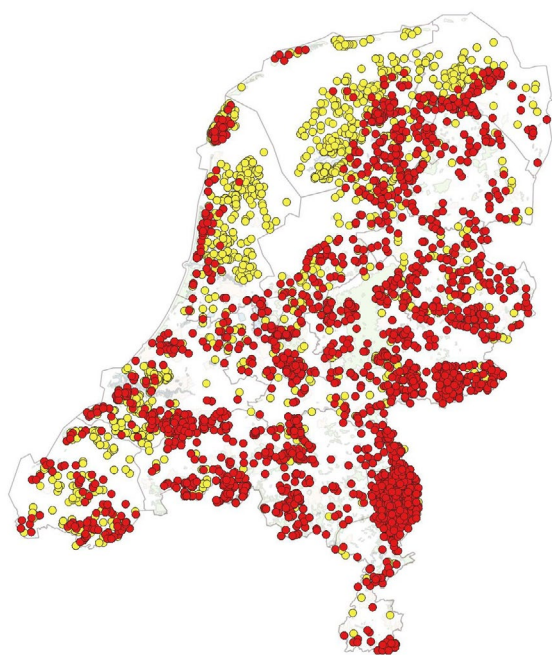
Het voorkomen van een soort als de rosse woelmuis wordt sterk beïnvloed door de veranderingen die wij in het landschap aanbrengen. Zo zorgt bijvoorbeeld het beplanten van dijken met struiken en bomen voor nieuw leefgebied voor de soort, die dergelijke structuren kan gebruiken om zich verder te verspreiden en eventueel nieuwe leefgebieden te bereiken.

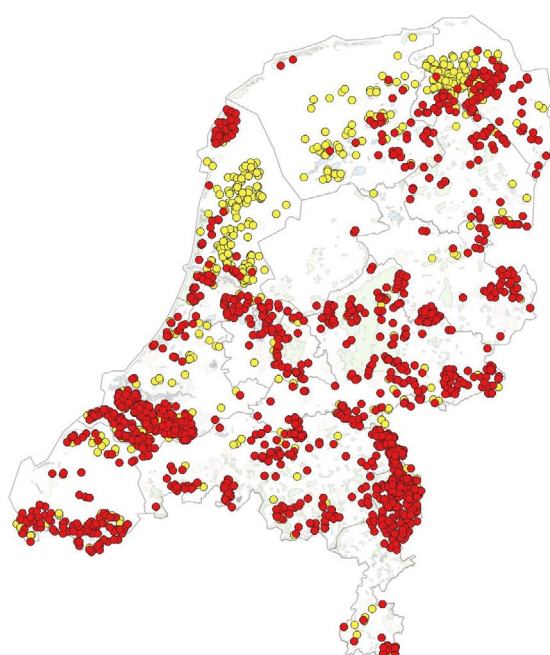
Figuur 1 Locaties met rosse woelmuis in de periode 1985-1994.

Figuur 2 Locaties met rosse woelmuis in de periode 1995-2004.

Figuur 3 Locaties met rosse woelmuis in de periode 2005-2014.

Figuur 4 Locaties met rosse woelmuis in de periode 2015-2024.

Om de eventuele uitbreiding van de rosse woelmuis over de afgelopen 40 jaar kijken inzichtelijk te maken zijn de braakbalgegevens van de soort van de laatste vier 10-jarige periodes geplot. De figuren 1 t/m 4 laten zijn verspreiding zien voor respectievelijk de periodes 1985-1994, 1995-2004, 2005-2014 en 2015-2024. De rode stippen geven de locaties met rosse woelmuis, de gele stippen zijn de braakballocaties waar de soort in die periode niet is aangetroffen.

Wat we onder andere zien is dat rosse woelmuizen voor het eerst opduiken in braakballen op Texel in de periode 1995-2004, daar ongetwijfeld gearriveerd met menselijke hulp. Daarnaast zien we de steeds verdere uitbreiding van de soort in het noorden van het land. Maar verreweg de meest spectaculaire uitbreiding heeft plaatsgevonden in het deltagebied. Daar zijn in de loop van de tijd alle voormalige eilanden door de soort bereikt, met name door gebruik te maken van de door ons aangelegde migratiemogelijkheden: dijken en dammen. Inmiddels zitten rosse woelmuizen hier overal: Hoeksche Waard, Voorne Putten, Goeree-Overflakkee en Schouwen-Duivenland.

Zodra wij het landschap veranderen kan dat voor bepaalde soorten goede mogelijkheden bieden nieuwe gebieden te koloniseren. Rosse woelmuizen hebben daar in het verleden goed gebruik van gemaakt en weten nog zich nog steeds uit te breiden via bijvoorbeeld nieuw aangelegde recreatiebossen of ecologische verbindingzones.

NEM Verspreidingsonderzoek Muizen Dick Bekker, Neeltje Huizenga en Martijn van Oene